

Důležité upozornění pro vlnáře – výskyt fytoplazmy zlatého žloutnutí révy

Na podzim 2021 byl Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským (dále jen „ÚKZÚZ“) proveden průzkum vybraných chorob révy vinné ve vinařské oblasti Morava. Laboratorními rozbory byla na třech lokalitách (ve vinicích v k.ú. Bulhary, k.ú. Perná a k.ú. Oleksovičky) diagnostikována karanténní choroba révy vinné **fytoplazmové zlaté žloutnutí révy** způsobené fytoplazmou *Gapevine flavescence dorée* fytoplazma (dále jen „GFDP“). GFDP je nejvýznamnější choroba révy vinné a jedná se o první výskyty této choroby na území České republiky.

Nejnápadnějším příznakem GFDP je předčasné intenzivní zbarvení a skvrnitost listů. Listy jsou nápadně zbarvené, listy bílých odrůd žlutozeleně, v okolí žilnatiny zlatožlutě, listy modrých odrůd jsou zbarvené červeně až červenofialově antokyany, žilnatina zůstává zelená nejdéle. Zpravidla dochází ke svinování listů a postižené části listů postupně nekrotizují a při pomačkání šustí. Postižené listy opadávají na podzim později než zdravé. Dochází k usychání a opadu květenství. Hrozny se buď nevyvíjejí, nebo předčasně vadnou, zasychají, bobule hnědnou a scvrkávají se. Ale i méně postižené bobule se dříve vybarvují, mají nižší cukernatost a vyšší obsah kyselin. Infikované keře citlivých odrůd na jaře špatně a opožděně raší.

Příznaky napadení rostlin révy GFDP jsou zaměnitelné s příznaky fytoplazmového žloutnutí a červenání listů révy, které způsobuje *Candidatus Phytoplasma solani* (fytoplazma stolburu). Tyto dvě choroby lze rozlišit pouze laboratorním rozbohem.

GFDP je přenášena invazním škůdcem, křískem révovým (*Scaphoideus titanus*), který se v posledních letech do vinařské oblasti Morava plošně rozšířil. Likvidace tohoto přenašeče je jedna z účinných cest preventivní ochrany. V případě, že se neprovádí ošetřování proti přenašečům GFDP, může se počet napadených rostlin zvýšit každoročně desetkrát a může v závislosti na dalších faktorech brzy dosáhnout 80–100 %.

ÚKZÚZ stanovil „zamořenou zónu“ do vzdálenosti 50 m od hranice pozemku s výskytem GFDP, kde nařídil jednotlivým vlastníkům/uživatelům pozemků individuálně mimořádná rostlinolékařská opatření (dále jen „MRO“), zahrnující insekticidní ošetření proti křísku révovému a uživateli pozemku, na kterém se GFDP vyskytla, mimo to likvidaci pozitivně testovaných rostlin. Kolem zamořené zóny ÚKZÚZ stanovil „nárazníkovou zónu“ do vzdálenosti 1500 m od vnější hranice zamořené zóny. V této zóně byla nařízena mimořádná rostlinolékařská opatření blíže neurčenému počtu osob, zahrnující **ošetření rostlin révy proti křísku révovému**, jenž způsobuje přenos GFDP. **Vlastníkům/uživatelům pozemků mimo intravilány obcí, na nichž roste réva (produkční vinice, divoce rostoucí réva) bylo nařízeno jednorázové ošetření révy dle signalizace ÚKZÚZ, zatímco pěstitelům rozmnožovacího materiálu révy na pozemcích včetně pozemků v intravilánu obcí, byla nařízena celkem 3 ošetření** (jednorázové a dvě opakovaná ošetření). MRO byla vyhlášena Nařízením ÚKZÚZ č. j. UKZUZ 079289/2022 ze dne 09.05.2022 (zóna Bulhary), č. j. UKZUZ 079296/2022 ze dne 05.09.2022 (zóna Perná) a č. j. UKZUZ 079297/2022 ze dne 05.09.2022 (zóna Oleksovičky), která byla dne 09.05.2022 zveřejněna na webu Sbírka právních předpisů a byla zaslána ke zveřejnění příslušným obecním úřadům ve vymezeném území. Přílohou jednotlivých nařízení jsou mapové podklady s vyznačením zamořené zóny, vymezeného území (zamořená zóna plus nárazníková zóna) a tabulka s výčtem pozemků, zasahujících do zamořené a nárazníkové zóny.

Vhodný termín ošetření bude zveřejněn na úřední desce a webových stránkách ÚKZÚZ, dle signalizace, která vychází z aktuálního průběhu vývoje kříška révového v konkrétní sezóně. ÚKZÚZ informaci o vhodném termínu ošetření oznámí rovněž příslušným obecním úřadům.

Za nařízená jednorázová insekticidní ošetření, provedená v roce 2022, lze požádat ÚKZÚZ o náhradu nákladů, informace k podání žádosti budou upřesněny na webových stránkách ÚKZÚZ (je nutno uschovat daňové doklady k nákupu přípravků na ochranu rostlin).

Povinnost insekticidního ošetření proti křísku révovému v nárazníkové zóně platí i na území zvláště chráněných území, v tomto případě CHKO Pálava, avšak v souladu se všemi ustanoveními zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen “zákon o ochraně přírody”). Podle § 26 odst. 3 písm. a) zákona o ochraně přírody je na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti zakázáno hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu. Před provedením aplikace přípravku v I. nebo II. zóně CHKO, je nutné získat „územní“ výjimku dle § 43 zákona o ochraně přírody. Také je třeba s ohledem na vyšší riziko možného dotčení zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů brát v potaz ustanovení § 50 odst. 2 zákona o ochraně přírody a postupovat dle § 56 zákona o ochraně přírody. V případě, že dojde ke škodlivému zásahu do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů nebo jejich usmrcení, hrozí ze strany orgánu ochrany přírody a krajiny sankce.

Dne 09.05.2022 bylo vydáno Nařízení ÚKZÚZ č. j. UKZUZ 079301/2022, které stanovuje v České republice území, které není prosté GFDP. Toto nařízení slouží pro pěstitele rozmnožovacího materiálu, kteří produkují rozmnožovací materiál révy v zónách do vzdálenosti 5 km od vnější hranice jednotlivých vymezených území, a proto musejí dodržovat přísnější opatření před přemístěním rozmnožovacího materiálu révy.

Bližší informace ohledně onemocnění GFDP, přenašečů a přípravků na ošetření rostlin najdete na Rostlinolékařském portálu na webových stránkách ÚKZÚZ.

Porušení povinností stanovených nařízením o MRO je přestupkem.

Kontakt:

Ing. Hana Chrápková

hana.chrapkova@ukzuz.cz

+420 606 043 480 (pondělí, středa 13 – 16 h.)